

Bu akşam sizlere Hudeybiye'yi anlatacağız. Hudeybiye, bir savaş gibi görünmese de aslında kılıcsız alınan bir savaştır. Başlangıcında sevinç, ortasında hüzün, dönüşünde de tekrardan sevinçle biten; zahirde bakıldığı zaman olumsuz ama sonucunda fetihle biten bir anlaşmadır. İnşallah hakkıyla anlatırız ve hep beraber hakkıyla anlarız.

Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gece rüyasında -biliyorsunuz ki peygamberlerin rüyası vahiy niteliğindedir- Kabe'ye gittiğini, ihrama girdiğini ve sahabeleriyle beraber tavaf ettiklerini görüyor. Uyandığında sahabelerini çağırıp, "Bugün aranızda rüya gören var mı?" diye soruyor. Sahabeler "Görmedik ya Resulallah" deyince, Allah Resulü "Ben rüya gördüm, size rüyamı anlatacağım. Hazırlanın, ihramlarınızı giyin, kurbanlarınızı hazırlayın, umre yapmaya gidiyoruz" buyuruyor. Sahabelerde tabii bir sevinç gözyaşı; Mekke'yi çok özlemişlerdi. Yıllardır doğup büyüdükları yerden uzak kalmışlardı. Bu onlar için çok büyük bir mutluluk oldu.

Yola çıkmadan Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), her zaman olduğu gibi Medine'ye bir vekil bıraktı; Abdullah İbn Ümmü Mektum'u (radiyallahu anh) vekil olarak bıraktı. Pazartesi günü öğle namazını ve iki rekat ihram namazını kıldıktan sonra 1400 kişiyle Mekke'ye umre yapmak için yola çıktılar. Bu olayın başı ve sonucu birbirine rücu edecektir; sevinçle başladı ve sonunda da (başlangıçtaki sevince) rücu edecek.

Allah Resulü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) bu stratejilerini iyi anlamamız lazım. Bir yere çıkacağı zaman tedbir alıyor. Mekke'ye gönderdiği öncü grup aracılığıyla, "Biz savaş için gelmiyoruz, biz umre yapmak için geliyoruz" diye haber yolladı. Mekkeliler Resulullah Efendimizin geleceğini duyunca telaşa kapıldılar, içlerini büyük bir korku bastı. Öncü birlikten biri geri gelip, "Ya Resulallah, ben gittim söyledim ama onlar hemen savaş haline büründüler" dedi. Halbuki Resulullah Efendimiz kimseye kılıç aldırılmamıştı.

Bu haber üzerine Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ashabıyla istişare yaptı. Allah Resulü bir haberi alınca hemen tek başına karar vermiyor, ashabına "Bu durumda ne yapalım?" diye soruyordu. Hazreti Ömer (radiyallahu anh), "Ya Resulallah, kılıçlarımızı alalım, her ihtimale karşı tedbirimizi alalım" dedi. Bazı sahabeler ise, "Ya Resulallah, biz savaş için niyet etmedik, biz umre için niyet ettik" dediler. Efendimiz nihayetinde, "Evet, biz umre için niyet ettik" buyurdu ve kurbanlık develerin üzerine, savaşa gelmediklerini belli etmek için işaretler koydurdu.

Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) Mekke'ye giderken Ebvâ'ya uğradı. Orada annesi Âmine annemizin kabri vardı; kabrini ziyaret etti. Hudeybiye'ye yaklaştıklarında -ki burası ismini bir su kuyusundan alıyordu- kuyuda çok az su kaldığını gördüler. Sahabeler, "Ya Resulallah, suyumuz çok az kaldı, hayvanlar susuz" dediler. Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) kuyudan çekilen bir kovayı istedi, (içine abdest aldı veya dua okudu) ve "Tekrar bunu kuyunun içine koyun" buyurdu. Kova konulduktan sonra kuyudan sular fışkırmaya başladı ve orada kaldıkları müddetçe hem kendilerine hem de hayvanlarına yetecek kadar su çıktı.

Hudeybiye'ye geldikten sonra Allah Resulü, Mekke'ye elçi gönderdi. Önce Hıraş (radiyallahu anh) isminde bir sahabeyi gönderdi. Hıraş, savaş için gelmediklerini, Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) umre yapmaya geldiğini söyleyince Mekkeliler onu hırpaladılar. Resulullah Efendimiz onun halini görünce, "Şimdi Hazreti Ömer'i gönderelim" buyurdu. Hazreti Ömer (radiyallahu anh), "Ya Resulallah, beni gönderme. Benim orada (beni koruyacak) hiç kimsem kalmadı. Ha, savaş istiyorsan ben gideyim. Ama savaş istemiyorsan Osman gitsin. Çünkü Hazreti Osman'ın Mekke'de akrabaları çoktur ve kuvvetlidir" dedi. Nitekim Ebu Süfyan, Hazreti Osman'ın amcasının oğluydu. Allah Resulü de Hazreti Osman'a kimsenin zarar veremeyeceğini biliyordu.

Bunun üzerine Hazreti Osman (radiyallahu anh) Mekke'ye gönderildi. Araplarda bir adet vardı; biri geldiği zaman bir başkası onu himayesine alırdı. Mekke'ye gittiğinde Ebân bin Said, Hazreti Osman'ı himayesine aldı. Hazreti Osman'a şu teklif geldi: "Ya Osman, sen uzun zamandır Kabe'yi görmedin, istersen Kabe'yi tavaf et." Hazreti Osman Efendimiz sadakatini tek bir cümleyle gösterdi: "Resulullah Kabe'yi görmeden ben Kabe'yi görmem! Resulullah tavaf etmeden ben tavaf etmem!"

Bu sözünden dolayı Mekkeliler Hazreti Osman'a kinlendiler ve onu esir alıp "Seni üç gün göndermeyeceğiz" dediler. Bu haber gelmeden önce sahabelerden biri, "Osman ne kadar şanslı, bizden önce Kabe'yi görecek" demişti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ise, "Hz. Osman biz görmeden Kabe'yi görmez" buyurmuştu. Bu, Allah Resulü'nün ashabına, ashabın da Allah Resulü'ne olan emniyetini ve sadakatini gösterir. Rabbim bizlere de bu sadakatten pay versin.

Sonra Resulullah Efendimiz'e, "Hazreti Osman öldürüldü" diye bir haber ulaştı. 1400 sahabe, çok sevdikleri Hazreti Osman'ın şehit edildiğini duyunca büyük bir mahzuniyet yaşadılar. Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem), 1400 kişiyi Semûra ağacının altında topladı. Burası önemlidir. Allah Resulü burada sahabelerden biat aldı. Bu biatın adı "Rıdvan Biatı"dır. Peygambere yapılan biat, Allah'a yapılan biattır. Bu, Allah'ın razı olduğu bir biattır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de **"Orada sana biat edenlerden biz razı olduk"** (Fetih, 18) buyrulmaktadır. Resulullah Efendimiz teker teker biat alırken mübarek kolu yorulunca, Hazreti Ömer Efendimiz koluna alttan destek verdi.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) o gün çok ilginç bir biat alıyor. Sadece 'Allah'a ve Resulü'ne itaat edin' diye biat almıyor; 'Hazreti Osman şehit olmuşsa, hiçbirimiz hayatta kalmayıncaya kadar onlarla harp etmek üzere' biat alıyor. Resulü Aleyhisselatü Vesselam kendisi de, 'Allah'a söz veriyorum, Hazreti Osman'ın kanı yerde kalmayıncaya kadar onlarla harp edeceğim yahut burada şehit olacağım' diyor. Sahabe, Resulullah Efendimizi o gün ölüme yürümeye hazır, geri dönülmez bir dev gibi gördüler. Hazreti Osman'ın (radiyallahu anh) şehit olma haberi, *Hazreti Hamza'dan (radiyallahu anh) sonra* Resulullah'ı çok hüznlendirmişti. Artık 'Bugün Osman için öleceğiz' halindeydi. Çünkü Mekkeliler, Allah Resulü'nün himayesi ve emaneti altında olan bir elçiyi öldürmüşlerdi; bu, Allah'a ve Resulü'ne savaş açmaktı.

Bu ölümüne biattan sonra Mekkeliler haberdar olunca daha çok korktular ve hemen bir elçi, Urve bin Mesud'u gönderdiler. Urve bin Mesud, Araplardaki bir adete göre deneme amaçlı olarak Resulullah Efendimiz'in sakalıyla oynamaya başladı. Hazreti Ömer (radiyallahu anh) hemen müdahale etti: "Çek o elini! Müşrik eli Resulullah'ın sakalına dokunamaz!" Urve ne zaman sesini yükseltse, sahabeler "Resulullah'ın yanında sesini yükseltme!" diye onu ikaz ettiler. Urve bin Mesud, Mekke'ye döndüğünde liderlerine şunu söyledi: "Muhammed'e yol açın. Onunla savaşa girmeyin. Ben nice krallar gördüm ama onun sahabelerinin ona bağlılığı gibi bir şey görmedim. Onlar (hürmetten) birbirini eziyor, birbiriyle yarışıyorlar. Resulullah'ın bir bakışıyla ne dese yapıyorlar." Mekkeliler bu sefer Süheyl bin Amr'ı gönderdiler.

Süheyl, o dönemde bütün anlaşmalara giden keskin zekâlı biriydi. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Süheyl'in geldiğini görünce, "Süheyl geldiyse, Mekke bizimle anlaşmaya varmak istiyordur" buyurdu. Anlaşmayı yazmak için Hazreti Ali'yi (kerremallahu vecheh) çağırdı. Görünüşte sabır isteyen, çok ağır maddelerle dolu bir anlaşma başlıyordu.

Bu biat yapıldığı zaman bir gözlemci bunu görüp Mekkelilere, 'Onlar sizinle ölümüne harp edecekler. Ya bu işi halledersiniz ya da Mekke'yi unutun' demiştir. Çünkü gelen her elçi, Allah Resulü'nün yanında ölüme susamış insanlarla karşılaşılıyordu. İşte bu haberden sonra Hazreti

Osman (radiyallahu anh) sağ salım geri geldi. Resulullah ve sahabeler onu görünce (savaş kararlılığından) yumuşadılar. Mekkeliler de ancak Hazreti Osman geldikten sonra Resulullah ile anlaşma yapabileceklerini anladılar.

Hazreti Ali (kerremallahu vecheh) yazının başına geçti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Anlaşmaya besmele ile başlayalım" buyurdu. Süheyl itiraz etti: "Biz Rahman ve Rahim bilmeyiz. *Bismikallahümme* (Allah'ın adıyla) yazın." Efendimiz, "O da güzeldir" buyurdu. İkinci olarak anlaşanların isimleri yazılırken Efendimiz "Muhammed Resulullah" diye yazdırdı. Süheyl yine itiraz etti: "Biz senin Resul olduğunu kabul etseydik sana savaş açmazdık. *Abdullah oğlu Muhammed* yazacaksınız." Hazreti Ali, "Ya Resulallah, ben *Resul* lafzını silemem, elim varmaz" deyince, Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) "Sen yerini göster, ben sileyim" buyurdu ve o kısmı sildi.

Bütün bu olanlar olurken Hazreti Ömer Efendimiz'in içi içine sığmıyor, yerinde duramıyordu. Anlaşmanın diğer maddeleri şunlardı: 10 yıl kılıç çekilmeyecek. Kabileler arası ittifak kurulabilecek (Efendimiz bu maddeye sevindi, çünkü bu ileride Müslümanların işine yarayacaktı). Ve Hazreti Ömer'in sabrını taşıran madde: Müslümanlar bu yıl umre yapmayacak, Mekke'ye girmeyecek. Bir yıl sonra gelip üç gün kalabilecekler. Düşünün, Medine'den o kadar yol gelinmiş, 1400 sahabe Mekke özlemiyle yanıp tutuşuyor ama "Kabe'yi görmeden geri dönün" deniyor. Bu çok ağır bir durumdu.

Diğer bir ağır madde ise şuydu: Mekke'den biri Müslüman olup Medine'ye sığınır, velisinin talebi üzerine iade edilecek. Ama Medine'den biri (dinden dönüp) Mekke'ye sığınır, iade edilmeyecek. Zahirten bakıldığında bu anlaşmaların hepsi Müslümanların aleyhineydi. Mekkeliler de zaten halka "Bakın, anlaşmada biz kazandık" diyebilmek için bu ağır maddeleri koyduruyorlardı.

Fakat Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir şeye iman etmişti: O rüyayı gördüğü gün, Allah'ın vaadine iman etmişti. Bu imanından dolayı (görünüşteki) bu olumsuzlukların hiçbirisi gözüne gözükmeydi.

Tam anlaşma imzalanırken Süheyl'in oğlu Ebu Cendel (radiyallahu anh) zincirlerinden kurtulup, harap bir halde kendini Resulullah'ın yanına attı. Süheyl, onun Müslüman olduğunu bildiği için onu zincirlemişti. Ebu Cendel, "Ya Resulallah, bunlar bana zulmettiler, beni kurtarın!" dedi. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), daha imzalar atılmamışken Süheyl'e "Bu istisna olmaz mı?" diye sordu. Süheyl, "Olmaz! Yoksa anlaşmayı yapmam!" dedi. Oğlunu geri alıp, sopayla vura vura götürmeye başladı. Hazreti Ömer Efendimiz o an Ebu Cendel'e kılıcını göstererek, "Al şu kılıcı, babanın kafasını kes" dedi. Ebu Cendel, "Ya Ömer, sen niye kesmiyorsun?" deyince, Hazreti Ömer, "Resulullah'ın bana müsaadesi olsaydı, ben onun kafasını çoktan kesmiştim" diye cevap verdi. Bir Müslümanın sığınıp ona sahip çıkılamaması çok zor bir durumdu ama iman edilen bir şey vardı: Allah bu maddeleri onların aleyhine çevirecekti.

Anlaşma imzalandıktan sonra Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) sahabelerine, "Şimdi kurbanlarınızı kesin" buyurdu. Fakat sahabeler (yaşadıkları şok ve hüznle) kurbanlarını kesmediler. Allah Resulü ikinci defa söyledi, yine kesmediler. Bunun sebebi, Allah Resulü'nün yol boyunca onlara umrenin şartlarını anlatmış olmasıydı; "Tavaftan sonra kurban kesilecek" demişti. Ama onlar tavaf yapmamış, Kabe'yi görmemişlerdi.

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) (mahzun bir halde) hanımı Ümmü Seleme annemizin yanına gitti. Ümmü Seleme (radiyallahu anha), "Ya Muhammed, nedir bu halin?" diye sorunca Efendimiz, "Ben onlara kurbanlarını kesin diyorum, kesmiyorlar" buyurdu. Ümmü Seleme

annemiz o ferasetle dedi ki: "Ya Resulallah, sen söyledikten sonra onlar kesmezlerse helak olurlar. Onlar (kafa karışıklığından) senden bekliyorlar. Sen şimdi dışarı çık, kurbanını kes, göreceksin hepsi senin ardından kesecekler." Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) çıktı ve kurbanına bıçağı vurur vurmaz bütün sahabeler de kurbanlarını kestiler. Buradan anlıyoruz ki sahabeler, Resulullah Efendimiz yapmadan yapmıyorlardı. Allah Resulü hiçbir zaman emir verip geride durmadı, her şeyi ilk önce kendi yaptı.

Kurbanları kestikten sonra hüznü dönüş yolu başladı. Bu dönüş yolunda Allah Azze ve Celle'den bir fetih müjdesi, bir ayet-i kerime geldi: **"İnnâ fetahnâ leke fethan mubînâ" (Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik).** (Fetih, 1) Bu ayet üzerine Hazreti Ömer Efendimiz, "Ya Resulallah, ben utaniyorum. Çünkü o anlaşmalar sırasında (sana karşı) çok ileri gittim" demiştir.

Hudeybiye görünüşte bir yenilgi, gerçekte ise apaçık bir fetihtir. Müslümanlar bu anlaşmadan sonra o kadar çoğaldılar ki, *bir rivayete göre* 19 yılda elde edilen Müslüman sayısından daha fazlası, Hudeybiye ile Mekke'nin fethi arasındaki (yaklaşık iki yıllık) sürede Müslüman oldu. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bu anlaşmayla ilk defa Mekkelilerin kendisini resmen muhatap almasını sağladı. Anlaşma yapmak, "Ben Mekke olarak bir devletsem, seni de (Medine'yi de) bir devlet olarak kabul ediyorum" demektir. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) o kadar ince bir siyaset yapıyordu ki, "Ey Mekke, siz bugün Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) muhatap aldınız, onun devletiyle bir anlaşma yaptınız" mesajını verdi. Onlar on yılın hesabını yaparken, Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ın vaadine iman etmişti. Eğer bir şey o gün olmuyorsa, ertesi sene ondan daha hayırlı olacağına kesinlikle inanmıştı. Nitekim Mekkeliler, anlaşmadan kısa bir süre sonra ilk hatalarını yaptılar (ve anlaşmayı bozdular). O arada Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bütün çevre kabilelere mektuplar yazdı; bir devlet başkanının, bir hükümdar peygamberin yapması gerekenlerin tamamını üç ay içinde yaptı. Mekke uyuyorken Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) adımlar atıyordu; kabilelerle anlaşmalar imzalıyordu, yeni ticaret yolları yapıyordu. Ve *Heraklius*'a mektup gönderdi.

Zaten Mekke'yi sarsan şey, *Heraklius*'a gönderilen o mektuptu. *Heraklius* o zaman *Kudüs*'teydi. *Ebu Süfyan* da ticaret için o beldede idi. *Heraklius*, Resulullah'ı (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıyan birilerinin hemen getirilmesini emretti. Apar topar *Ebu Süfyan* ve diğerlerini alıp *Heraklius*'un karşısına çıkarttılar. *Heraklius* akıllı bir adamdı.

Şimdi karşısında *Ebu Süfyan* var. Ne gariptir ki, biz *Hudeybiye* anlaşmasını yapmışız, hepimiz büyük bir karamsarlık içindeyiz; Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) hariç. Anlaşma yapıldığı zaman sahabeler kendi nefisleriyle bir savaş içindeydiler. *Hazreti Ömer* yol boyunca, "Aman Allah'ım, biz ne yaptık, ne ettik?" diye düşünüyordu.

Ama peygamber öyle değildir. Peygamber bizlere benzemez. Onların kalpleri o kadar saf, o kadar temizdir; akılları o kadar berraktır ki... Nasıl Allah-u Teala, *Musa* (a.s.) ile *Hızır* (a.s.) arasındaki o hikmeti (*Musa*'ya) öğretmek istiyor ya; burada hikmetin kendisi *Muhammed* (sallallahu aleyhi ve sellem) idi. Zaman, bütün sahabelerine, sadece birkaç ay sonra bu yaptığı anlaşmaların ne kadar büyük bir hikmet olacağını ve o döktükleri kurban kanlarının onlara ganimet olarak nasıl döneceğini gösterecekti.

Bazen hayat bizi zor anlaşmalara zorlar ama eğer Allah-u Teala'ya güvenirsek, Allah o güveni hiçbir zaman boşa çıkartmaz. Allah muhakkak zordan sonra bizi daha büyük bir merhamete ulaştırır. O yüzden *Hudeybiye Antlaşması*'nın maddeleri ne kadar ağır olsa da Allah her şeyden

büyüktür. Ve kulu *Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)*'e öyle yardımlar yapacaktı ki, Mekke artık kendisini mecbur *Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)*'e teslim etmek zorunda kalacaktı.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bir yıl sonra Allah Teala'nın izniyle, emriyle ve gördüğü sadık rüya ile kan dökmeden Mekke'yi alacak ve bu anlaşmanın (bozulmasının) hesabını onlara bir bir soracaktı: "Siz kimsiniz ki bir peygamberi zora sokarsınız, onun gönlünü incitirsiniz ve onun göz bebeklerine (ashabına) zulmedersiniz?" Allah sabreder ama en güzel hüküm Allah'a aittir.

Allah razı olsun... Aslında Resulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) annesinin kabrindeki o sahneyi de çizseydin çok güzel olacaktı. Alemlerin Sultanı *Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)* annesinin kabrine gidince, kabirde zaman geçiriyor. Annesinin kabrini düzenliyor. Bunu tek başına yapıyor, sahabelerinden kimseyi yaklaştırmıyor. Annesi tertemizdi, *Hanif dini* üzerineydi. Rabbül Alemin'e hamd etti, sena etti. Anneciğiyle küçük bir çocuk gibi dertleşti *Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)*. Sanki annesini o gün kaybetmiş gibi... Annesine minnettarlığını ifade etti ve annesiyle buluşmak istediğini o gün annesine söyledi.

Aslında biz o gün bilseydik, o zaman anlayacaktık ki Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) aramızdan ayrılmanın ilk temelini orada attığını... Ama nereden bilelim? Kim bilebilirdi ki annesiyle, "Ey anneciğim, yakında sana kavuşacağım" diye böyle bir ahitleşme yapmış? O ne kadar sadık bir Peygamber ve annesini hiç unutmayan en saygılı insan *Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)*. Onu sevmek lazım, anlamak lazım, idrak etmek lazım.

Bazen fetihler istenildiği zaman olmaz ama Allah-u Teala istediği zaman olduğunda, her zerresinde Allah'ın rızası vardır. Bazen hayatta acele ederiz: "Aman, şu işimiz niye olmadı? Biz bu kadar ettik, eyledik." Bilmiyorsun ki, eğer niyetin güzelse muhakkak Allah-u Teala bunu daha büyük bir hayırla illa ki yapacaktır. Ama sen sakın niyetini bozma.

O gün o biat eden sahabeler -Allah onlardan gani gani razı olsun- belki onların o sadakatli biatları, o *Rıdvan Biatı*, o beldedeki ve belde dışındaki herkesin kalbindeki küfrün bütün zincirlerini kırdı. O bölgedeki az bir şey dahi şüphesi olanların o biat bütün şüphelerini giderdi. Biz bunu nereden öğreniyoruz? Üç ay geçtikten sonra, *fevc fevc* insanların Allah-u Teala'nın dinine girdiği zaman anlıyoruz ki, o gün o biat edenler öyle büyük bir fetih kapısı açtılar ki... Biz biatın ne kadar büyük fetih kapıları açtığını sonradan öğrendik.

İyi ki öğrenmişiz. Biat ne güzel bir şeymiş. Biz inşallah Allah'a ve Resulü'ne, din yerini bulup hükümrân oluncaya kadar biat edelim. Gayret edelim. Ve mükafatımızı sadece Allah Azze ve Celle'den ve Resulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) mutluluğundan bilelim. Güzel yaşayalım. Allah için yaşayalım. O zaman güzel olacak inşallah.